

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1937 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner till riksdagen med förslag till lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar m. m. ävensom en i ämnet väckt motion.

Konstitutionsutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft de av Kungl. Maj:t till riksdagen avlätna, av båda kamrarna till utskottet den 6 mars 1937 hänvisade propositionerna nr 107 och 108 ävensom en inom första kammaren i anledning av förstnämnda proposition väckt motion nr 230 av herr *Lindhagen*.

I propositionen nr 107 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag ur statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden den 22 februari 1937, föreslagit riksdagen att, under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen varder slutligen godkänt, antaga vid propositionen fogat förslag till lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar av den lydelse nedan anges.

I propositionen nr 108 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden den 22 februari 1937, föreslagit riksdagen att, under enahanda förutsättning som beträffande propositionen nr 107, antaga vid propositionen fogade, här nedan intagna förslag till

- 1) lag angående ändrad lydelse av 28 och 55 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 32 och 42 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad;
- 3) lag angående ändrad lydelse av 25 och 51 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingsstyrelse;
- 4) lag angående ändrad lydelse av 15 § lagen den 6 juni 1930 (nr 262) om skolstyrelse i vissa kommuner;
- 5) lag angående ändrad lydelse av 34 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm;
- 6) lag angående ändrad lydelse av 26 och 55 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingsstyrelse i Stockholm;
- 7) lag angående ändrad lydelse av 27 och 39 §§ lagen den 7 juni 1934 (nr 242) om vägdistrikt.

I motionen I: 230 hemställes, »att riksdagen i anledning av propositionen nr 107 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar ville:

1. antaga följande ändrade lydelse av lagförslagets första §:

Utlämnande av de i statsråd förda protokoll må ej förvägras annat än i fall Konungen förordnar, att sådant protokoll ej må utlämnas förrän viss tid, högst tjugufem år, förflutit från dess datum.

Vad — protokoll.

2. besluta den förändring i tidsbestämmelserna i 2 § första och andra mom., att där omnämnt utlämnande ej må ske 'förrän viss tid, högst tjugufem år, förflutit från protokollets datum'.

Beträffande motiveringen för de av Kungl. Maj:t framlagda lagförslagen får utskottet hänvisa till de vid propositionerna fogade utdragen av statsrådsprotokollen och beträffande motiveringen för de i motionen framförda förslagen till motionen.

Till 1936 års riksdag framlades proposition (nr 140) med förslag till grundlagsändringar avseende allmänna handlingars offentlighet. I enlighet med konstitutionsutskottets hemställan (utlåtande nr 37) antogs förslaget med vissa jämkningar såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling. Förslagets innebörd är i huvudsak, att kommunala handlingars offentlighet i princip blir uttryckligen fastslagen samt att de speciella undantagen från offentlighetsgrundsatsen utbrytas ur tryckfrihetsförordningen till särskild lag utan grundlags karaktär. Enligt det vilande förslaget stadgas sålunda i tryckfrihetsförordningen § 2 mom. 2, att envar svensk medborgare skall äga fri tillgång till alla hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade allmänna handlingar. I denna rätt skola allenast gälla de inskränkningar vilka påkallas av hänsyn till rikets säkerhet eller dess förhållande till främmande makt, eller för brotts förekommande eller beivrande, eller till behörigt skydd för statens eller menigheters intresse i deras ekonomiska mellanhavanden med varandra och med enskilda, eller av hänsyn till privatlivets helgd eller enskildas behöriga ekonomiska intresse; och skola — heter det vidare i det vilande grundlagsförslaget — i särskild, av Konungen och riksdagen samfällt stiftad lag noga angivas de fall, då allmänna handlingar enligt nämnda grunder skola hemlighållas.

Ett inom justitiedepartementet på grundval av föregången sakkunnigutredning upprättat förslag till dylik lag — lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar — samt motivering till detta förslag voro för riksdagens kännedom fogade såsom bilagor vid propositionen förra året. Förslaget har nu efter vissa jämkningar genom förevarande proposition nr 107 förelagts riksdagen till antagande under förutsättning att det av riksdagen såsom vilande antagna grundlagsförslaget varder slutligen godkänt. Tillika har i proposition nr 108 föreslagits vissa redaktionella jämkningar i kommunallagarnas bestämmelser om rätten att taga avskrift av vissa kommunala organs protokoll och få avskriftens riktighet bestyrkt, vilka äro en följd av den nya regleringen av kommunala handlingars offentlighet.

Utskottet. De nu gällande i tryckfrihetsförordningen upptagna undantagen från offentlighetsregeln kunna indelas i två grupper. Den ena gruppen kvarstår i huvudsak oförändrad från tryckfrihetsförordningens tillkomst och har såsom föråldrad funnits i behov av revidering. Bland de undantag tillhörande denna grupp, vilka fortfarande ha praktisk betydelse, må nämnas undantagen beträffande statsrådsprotokoll, ministeriella handlingar och kyrkböcker. Den andra gruppen nuvarande undantagsbestämmelser har tillkommit under de senaste 40 åren och avser skydd för försvarshemligheter samt för enskildas personliga och ekonomiska förhållanden ävensom för statens intressen vid ekonomiska mellanhavanden med enskilda. Då sistnämnda undantag tillkommit vid skilda tidpunkter utan enhetlig plan, ofta i direkt samband med särskilda lagstiftningsåtgärder på de sociala och ekonomiska områdena, har följden blivit dels att en bristande överensstämmelse uppstått mellan dessa regler inbördes och dels att beträffande många slag av handlingar inga sekretessbestämmelser finnas, ehuru behovet därav icke synes mindre än beträffande andra slag av handlingar vilka belagts med sekretess. I avbidan på resultatet av det nu fullbordade revisionsarbetet på förevarande område har under senare år iakttagits särskild återhållsamhet med avseende å införande av nya sekretessregler, även där den fortgående utvecklingen av statens sociala och ekonomiska verksamhet kunnat göra sådana regler påkallade. Överhuvud har det allmännas alltmera vidgade verksamhet, som trängt in på områden vilka förut varit förbehållna de enskilda, föranlett krav på betydligt flera undantag från offentlighetsregeln än tidigare. Med genomförande av det vilande grundlagsförslaget, varigenom som nämnts kommunala handlingars offentlighet uttryckligen fastslås, framträder behov av undantag från offentlighetsregeln även med avseende å sådana handlingar.

Det föreliggande förslaget innebär en systematisering och komplettering av sekretessreglerna i överensstämmelse med de behov som nyss antytts. De flesta av de bestämmelser i förslaget, som sakna motvarighet i gällande rätt, äga direkt samband med den utvidgning, som under senare tid ägt rum i fråga om statens sociala och ekonomiska verksamhet, och strida därför icke mot de principer som hittills gällt för gränsdragningen mellan offentligt och hemligt. De nya undantagen innebära sålunda i huvudsak endast en tillämpning av tryckfrihetsförordningens principiella ståndpunkt på nu rådande förhållanden. De föreslagna sekretessreglernas konstruktion överensstämmer med vad som redan förekommer i tryckfrihetsförordningen. I regel föreslås direkta förbud mot utlämnande av vissa slag av handlingar, oftast dock med möjlighet att utlämna under vissa villkor.

Bland statliga handlingar, vilka nu icke alls åtnjuta sekretesskydd men genom förslaget erhålla sådant, må anmärkas följande beträffande vilka behovet synes särskilt framträdande: handlingar rörande den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen, polishandlingar, domstolsprotokoll i sådana mål rörande sedlighetssårande förbrytelser, utpressning eller omyndigförklaring vilka handlagts inom stängda dörrar, militärt straffregister, fångvårdshand-

lingar rörande enskilda, handlingar vid statens sinnessjukhus eller i interneringsärenden rörande sinnessjukas förhållanden, handlingar rörande statlig utredning, kontroll eller stödverksamhet med avseende å näringslivet såvitt de röra enskilda företags eller sammanslutningars affärs- eller driftförhållanden, statens kommunikationsverks handlingar angående enskildas anlåtande av samfärdsmedlet och tullverkets handlingar rörande varor som vid verket behandlas. Vidare må anmärkas att sekretessmöjligheten vid statens affärstransaktioner enligt förslaget åtskilligt utvidgas. I viss utsträckning ökas även sekretesskyddet för enskildas ekonomiska förhållanden i taxerings- och andra beskattningsärenden. Enligt förslaget skola alla uppgifter till ledning för taxering eller eljest för beräkning av skatt erhålla skydd, beträffande allmänna taxeringen sålunda ej blott som nu självdeklarationer och bankuppgifter rörande ränta och inestående medel utan även uppgifter om utdelning från bolag, arbetsgivares uppgifter om utbetald lön m. m. Såvitt angår kommunala handlingar tillgodoses sekretessbehovet enligt förslaget såväl med avseende å kommunernas ekonomiska angelägenheter som beträffande enskildas personliga förhållanden i sociala ärenden, såsom i ärenden rörande sjukvård, fattigvård, barnavård o. s. v.

Det må framhållas, att förevarande lagstiftning endast reglerar inskränkningar i den medborgerliga rätten att äga tillgång till allmänna handlingar och icke berör frågan i vad mån olika myndigheter skola hava tillgång till sådana handlingar som enligt sekretesslagen äro undandragna offentligheten. Nämnade fråga regleras genom administrativrättsliga bestämmelser eller genom praxis, i vissa fall genom annan lagstiftning än den varom här är fråga.

Utskottet har vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag till sekretesslag funnit sig i allt väsentligt böra tillstyrka detsamma. Behovet av en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget torde icke kunna förnekas. Emellertid är sekretessens rätta avvägning mot offentligheten på åtskilliga punkter förenad med betydande svårigheter, och många olika hänsyn göra sig därvid gällande. Utskottet har dock endast i några fall funnit tillräckliga skäl att föreslå en viss jämkning i de föreslagna reglerna.

Vad angår lagförslagets uppställning har utskottet haft under övervägande, huruvida icke lagen borde indelas i kapitel under särskilda rubriker och med paragrafnumrering inom varje kapitel för sig. Därest en sådan anordning kunnat genomföras, hade lagen blivit mera överskådlig och vid införande av nya sekretessbestämmelser hade nya paragrafer kunnat tillfogas utan rubbning av den gällande paragrafordningen. Emellertid har utskottet funnit, att med hänsyn till den ofta mångsidiga betydelsen av de särskilda sekretessreglerna, då dessa exempelvis i ett stor antal fall samtidigt skydda statens och enskildas intressen eller samtidigt avse personliga och ekonomiska förhållanden, någon lämplig och vägledande kapitelindelning icke kunnat göras, varför utskottet måst avstå härifrån.

Beträffande statsrådsprotokoll har av Kungl. Maj:t föreslagits, att sekretesstiden skall sänkas från 50 till 2 år, där ej fråga är om rikets förhållande

till främmande makt eller Konungen annorlunda förordnar. Det i motionen I: 230 framförda förslaget innebär, att statsrådsprotokoll omedelbart skola bli offentliga, om ej Konungen annorlunda förordnar. Utskottet finner dock övervägande skäl tala för en viss sekretestid med avseende å vanliga statsrådsprotokoll och tillstyrker i detta avseende Kungl. Maj:ts förslag. Motionärens förslag att sekretestiden för statsrådsprotokoll, vilka Konungen finner böra hemlighållas, och för protokoll vid riksdagens kamrars sammanträden inom lyckta dörrar icke skulle få överstiga 25 år torde visserligen vara värt beaktande så tillvida, att behov av sekretess ofta icke finnes för längre tid. I vissa fall lär dock den nu gällande sekretestiden av 50 år vara behöflig, varför någon annan maximitid icke torde böra sättas i lagen. Däremot synes det önskvärt att i den historiska forskningsens intresse undersökes, huruvida icke Kungl. Maj:t kunde i betydande utsträckning använda sin rätt att göra statsrådsprotokoll och utrikeshandlingar tillgängliga före 50-årstidens utgång.

Såsom antytts har utskottet funnit några mindre jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag erforderliga. Beträffande 6 § föreslår utskottet en omformulering, som bland annat otvetydigt hänför sådana rättssubjekt som universiteten till dem vilkas intressen skyddas i lagrummet. Utskottet vill framhålla, att lagrummet givits en sådan utformning, att redan offentliga handlingar icke skola kunna hemlighållas på den grund att de inforrats av en myndighet för någon rättstvist. I 9, 34 och 38 §§ ha vidtagits jämkningar i anslutning till jämkningen i 6 §.

Med avseende å 7 § föreslås att slutorden utgå, då det synes överflödigt att i lagen ge någon uttrycklig anvisning om det syfte, i vilket Kungl. Maj:t skall kunna förordna om sekretess å handlingar av ifrågavarande slag.

I 19 § första stycket föreslår utskottet en redaktionell jämkning, varigenom uttryckligen angives att i detta stycke åsyftas allenast handlingar i ärenden rörande försäkring för olycksfall i arbete och för yrkessjukdomar. Efter en sådan jämkning behöver paragrafen icke undergå någon ytterligare ändring för den händelse Kungl. Maj:ts förslag till innevarande års riksdag om arbetarskyddsärendens överflyttning till riksförsäkringsanstalten skulle bifallas.

I lagförslagets 28 § stadgas om sekretess för bland andra kommunikationsverkens handlingar rörande samfärdseln, såvitt de angå deras angelägenheter som anlita verken. Enligt paragrafens andra stycke skall sekretessen icke gälla beslut, varigenom avgift för samfärdsmedels begagnande fastställts. Detta stadgande står i överensstämmelse med järnvägstrafikstadgan 7 §, enligt vilken beslut om avgiftsnedläggningar, såväl vid statens som enskilda järnvägar, skola offentliggöras. Då sistnämnda bestämmelse åtminstone med avseende å enskilda järnvägar icke alltid torde efterföljas, och då vid verkställda utredningar om konkurrensen mellan olika trafikmedel ifrågasatts att modifiera bestämmelsen, synes utskottet lämpligast att icke nu lagfästa ovillkorlig offentlighet för beslut om avgifters fastställande utan över-

lämna åt de fortsatta utredningarna rörande kommunikationsväsendet att taga ståndpunkt till förevarande fråga. Utskottet föreslår alltså att andra stycket i lagförslagets 28 § utgår. En sådan bestämmelse som den berörda i järnvägstrafikstadgan synes likväl förenlig med förevarande lagförslag, enär Konungen enligt 38 § i förslaget skall kunna i vissa fall förordna om eljest hemliga handlingars utlämnande.

Utskottet föreslår vidare, att jämväl tredje stycket av 28 § i Kungl. Maj:ts förslag, vilket stycke endast innehåller en hänvisning till de båda följande paragraferna, såsom överflödigt utgår.

I 43 § har i utskottets förslag insatts en erinran om att den däri förekommande definitionen av myndighetsbegreppet står i överensstämmelse med myndighetsbegreppet i tryckfrihetsförordningens stadganden om allmänna handlingar.

Slutligen har en övergångsbestämmelse befunnits erforderlig med avseende å handlingar och protokoll i äktenskapsmål, mål om faderskap och underhållsskyldighet till barn utom äktenskap samt mål om äktenskaplig börd, vilka vid underrätten handlagts inom stängda dörrar. Enligt gällande tryckfrihetsförordning må handlingar och protokoll i sådana mål ej utan parternas tillstånd utlämnas till annan förrän 50 år efter deras död. Enligt den nu föreslagna lagen, 36 §, kunna handlingar och protokoll i alla mål som handlagts inom stängda dörrar hållas hemliga, men såvitt angår tid efter det underrätten skiljer sig från målet endast om domstolen särskilt förordnar därom. Med hänsyn härtill synes äldre rätt fortfarande böra äga tillämpning beträffande handlingar och protokoll i sådana mål av förutnämnda slag, som anhängiggjorts före den nya lagstiftningens ikraftträdande.

I övrigt vill utskottet i anledning av sekretesslagförslagets detaljbestämmelser framhålla ett par frågor. Enligt 15 § skola överförmyndares handlingar angående enskildas ekonomiska förhållanden icke utlämnas i vidare mån än i lagen om förmynderskap föreskrives. I sistnämnda lag stadgas i 10 kap. 6 § rätt för omyndig, som fyllt 16 år, samt för omyndigs make och närmaste fränder att taga del av överförmyndarens handlingar rörande förmynderskapet. Utskottet vill ifrågasätta, om icke kretsen av de personer som sålunda äga taga del av dessa handlingar är väl snävt begränsad och om icke under vissa förutsättningar utlämnande borde kunna ske även till andra än i lagen direkt angivna personer. Frågorna härom synas lämpligen kunna komma under övertvägande vid den översyn av förmynderskapslagstiftningen, varom innevarande riksdag gjort framställning.

Enligt 22 § av sekretesslagförslaget skola handlingar rörande virkesmätning ej kunna utlämnas i vidare mån än som följer av lagen om virkesmätning. Av denna lag framgår, att mätbesked över verkställd mätning skola utlämnas till sakägarna. Har mätning skett för bestämmande av pris å köpvirke, äga sålunda köpare och säljare utbekomma mätbesked, men däremot icke huggare och virkeskörare, även om deras avlöning skall utgå efter virkesmängden sådan den bestämts genom mätning. Utskottet erinrar, att

enligt vad som utsäges i förarbetena till virkesmätningsslagen skogsarbetare, vilkas avlöning enligt avtal skall utgå efter den virkesmängd varmed de tagit befattning, böra anses genom avtalet ha erhållit rätt att hos arbetsgivaren taga del av mätbeskeden för utövande av kontroll att avlöningen riktigt beräknats. Det torde emellertid kunna ifrågasättas huruvida icke skogsarbetare som nu sagts borde hos virkesmätningdsnämnden äga taga del av mätbeskeden, om de visa sin rätt vara därav beroende. Skulle med gällande regler i praktiken friktioner visa sig uppstå på denna punkt, lärer åtgärder härutinnan i annan ordning kunna komma under övervägande.

Proposition nr 108 får utskottet tillstyrka. Den innebär, som nämnts, endast redaktionella följdändringar i anledning av den nya lagstiftningen om allmänna handlingar. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av att rätt att få avskrifters riktighet bestyrkt regleras även på andra punkter än för närvarande är fallet. Dessutom synes frågan om införande i kommunallagarna eller annorstädes av bestämmelser om skyldighet åtminstone i viss utsträckning för kommunala myndigheter att tillhandahålla handlingar i avskrift böra upptagas till utredning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, under förutsättning att av riksdagen såsom vilande antaget förslag till ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen varder slutligen godkänt,

1) med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 107 icke kunnat av riksdagen i oförändrad form antagas och med avslag å motionen I: 230, i anledning av sagda proposition för sin del måtte antaga följande

Förslag

till

Lag

om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

I statsrådet förda protokoll i ärenden vilka angå rikets förhållande till främmande makt, så ock protokoll i kommandomål, må icke utan Konungens tillstånd utlämnas tidigare än femtio år efter protokollets datum.

Andra i statsrådet förda protokoll än i första stycket sägs må ej utan Konungens tillstånd utlämnas tidigare än två år efter protokollets datum;

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Konungen obetaget att förordna, att sådant protokoll ej må utlämnas förrän viss längre tid, högst femtio år, förflutit från dess datum.

Vad i 2—36 §§ stadgas om handlingars hemlighållande har ej avseende å ovan omförmälda protokoll.

2 §.

Riksdagens kamrars protokoll vid sammanträde inom lyckta dörrar enligt 56 § riksdagsordningen må ej utan Konungens och kammarens tillstånd utlämnas tidigare än femtio år efter protokollets datum.

Sammanträder kammare i annat fall än i första stycket sägs inom lyckta dörrar, äger kammaren besluta, att därvid fört protokoll ej må utan kammarens tillstånd utlämnas förrän viss tid, högst femtio år, förflutit från protokollets datum.

Konstitutionsutskottets handlingar rörande granskning av statsrådsprotokoll och protokoll i kommandomål må ej utan utskottets tillstånd utlämnas innan protokollen få offentliggöras.

3 §.

Handlingar i ärenden vilka angå rikets förhållande till främmande makt må allenast i de fall och i den ordning Konungen bestämmer utlämnas tidigare än femtio år efter handlingens datum.

Handlingar i ärenden, vilka, utan att vara av beskaffenhet som i första stycket sägs, angå svensk myndighets förbindelser med främmande makts myndigheter eller undersåtar eller eljest röra främmande makt eller dess förhållanden, må ej utan tillstånd av den myndighet som handlägger ärendet utlämnas tidigare än femtio år efter handlingens datum, med mindre det är uppenbart att handlingens innehållande icke påkallas av hänsyn till rikets säkerhet eller av internationella hänsyn.

4 §.

Beträffande handlingar, som röra krigsmaktens mobilisering, sammandragning eller verksamhet under krigstid eller vid krigsfara, dess mobiliseringsförråd och mobiliseringsutrustning, rikets fästningsverk och övriga fasta försvarsanstalter, örlogsstationer samt för krigsmakten avsedda varv och fartyg, militära flygstationer samt för krigsmakten avsedda flygverkstäder och luftfartyg, militära positioner och minförsvar, annan för krigsbruk avsedd materiels tekniska byggnad och beskaffenhet, för militärt ändamål avsedda kommunikations- och förbindelseleder, experiment och uppfinningar, det civila luftskyddets planläggning eller ock den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen, äger Konungen, såframt handlingarnas offentliggörande kan medföra våda för rikets säkerhet eller uppenbart kan skada dess försvar, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid från handlingens datum förflutit,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

dock högst femtio år, där ej särskilda förhållanden påkalla hemlighållande under längre tid.

5 §.

Protokoll hållna hos riksdagens eller allmänt kyrkomötes utskott, så ock statliga kommittéers protokoll, må ej utan utskottets eller kommitténs samtycke utlämnas förrän det ärende protokollen avse hos utskottet eller kommittén slutförts. Vad nu är sagt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om kommunalmyndighets protokoll i ärenden som av myndigheten allenast för beredning handhavas.

Riksdagens revisorerers protokoll må ej utlämnas, innan den berättelse var-till de höra offentliggjorts.

6 §.

Handlingar som av myndighet upprättats eller anskaffats för kronans eller menighets räkning till utredning i rättstvist må ej utlämnas utan tillstånd av den myndighet som har att föra talan i saken, förrän densamma blivit slutligen avgjord eller tjugu år förflutit från handlingens datum.

Handlingar som upprättats eller anskaffats för myndighets räkning till utredning i någon dess rättstvist må ej utan myndighetens tillstånd utlämnas förrän saken blivit slutligen avgjord eller tjugu år förflutit från handlingens datum.

7 §.

Beträffande handlingar, upprättade för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov under myndighets inseende, äger Konungen förordna, att de ej må utlämnas före den avsedda granskningen, inspektionen eller prövningen, så framt dennas syfte skulle motverkas genom dylikt bekantgörande.

Beträffande handlingar, upprättade för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov under myndighets inseende, äger Konungen förordna, att de ej må utlämnas före den avsedda granskningen, inspektionen eller prövningen.

8 §.

Hos myndighet upprättade handlingar i ärende angående uppgörande av ny eller ändrad stadsplan må ej utan tillstånd av myndighet som handlägger ärendet utlämnas, förrän förslag till stadsplan blivit tillgängligt för granskning enligt vad därom särskilt är stadgat. Såvitt angår hos myndighet i dylikt ärende upprättade handlingar med beräkningar av fastighetsvärden, äger myndighet som handlägger ärendet besluta, att sådan handling ej heller efter nämnda tidpunkt må utan myndighetens tillstånd utlämnas; dock att hand-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ling ej må hemlighållas längre än till dess stadsplanen blivit genomförd eller tjugu år förflutit från handlingens datum.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande stomplan, så ock med avseende å utomplansbestämmelser för städer och stadsliknande samhällen på landet.

9 §.

Handlingar innefattande redogörelse för utredningar, experiment eller prov av naturvetenskaplig eller teknisk art, som myndighet låtit verkställa för *statens eller menighets* räkning, må ej utan myndighetens tillstånd utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum.

Handlingar innefattande redogörelse för utredningar, experiment eller prov av naturvetenskaplig eller teknisk art, som myndighet låtit verkställa för *det allmännas* räkning, må ej utan myndighetens tillstånd utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum.

10 §.

Handlingar rörande polismyndighets, tullmyndighets eller allmän åklagares verksamhet till förekommande eller beivrande av brott må ej utlämnas, såvida skäligen kan befaras, att utlämnande skulle motverka brotts upptäckande eller brottmåls utredning eller åtgärder till förekommande av brott eller ock vara menligt för rikets säkerhet eller för enskild person; dock må handling ej i något fall hemlighållas längre tid än sjuttio år från dess datum, och vare Konungen obetaget att, där särskilda omständigheter det påkalla, medgiva utlämnande utan hinder av vad ovan stadgas.

11 §.

Uppgifter och anteckningar som tillhöra det i riket inrättade straffregistret må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än i lagen om straffregister sägs.

Utslag eller underrättelser, avseende svensk undersåte i utlandet ådömt straff, vilka enligt överenskommelse med främmande makt överlämnats till svensk myndighet, så ock därom förda anteckningar, må ej utlämnas i annat fall eller annan ordning än Konungen bestämmer.

Föres hos myndighet särskilt register angående straff och tillrättavisningar, som ådömts eller tilldelats underlydande personal, gälle om uppgifter och anteckningar tillhörande sådant register vad i andra stycket sägs.

12 §.

Hos myndighet vid fångvårdsanstalt, allmän uppfostringsanstalt eller tvångsarbetsanstalt upprättade handlingar rörande å anstalten intagen person må ej i andra fall eller annan ordning än Konungen bestämmer utlämnas tidigare än sjuttio år efter deras datum.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning med avseende å handlingar, upprättade av dem, som handhava övervakning eller tillsyn över brottslingar eller lösdrivare, vilka icke äro intagna å anstalt som i första stycket sägs, där handlingarna röra någon som är underkastad övervakning eller tillsyn.

13 §.

Anteckningar i kyrkoböcker, folkregister och mantalsböcker ävensom handlingar, vilka eljest röra kyrko- eller folkbokföringen, själavården eller kyrkotukten, må, i den mån de innehålla upplysning om enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas förrän sjuttio år förflutit från anteckningens eller handlingens datum, såvida icke, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den enskilde som avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

14 §.

Handlingar vilka av läkare eller hos medicinalstyrelsen eller på läkares eller styrelsens föranstaltande upprättats till utredning i mål eller ärende hos domstol eller i ärende som avses i giftermålsbalken; handlingar i ärenden rörande hälsovård, sjukvård, fattigvård, understöd vid barnsbörd, samhällets barnavård och ungdomsskydd eller eljest barnavårdsnämnds och barnavårdsmäns verksamhet, rätt för enskilda att inköpa alkoholhaltiga drycker, behandling av alkoholister eller eljest nykterhetsnämnds verksamhet, folkpensionering eller eljest pensionsstyrelsens eller pensionsnämnds verksamhet, försäkring för olycksfall i arbete eller eljest riksförsäkringsanstaltens eller försäkringsrådets verksamhet, tillsyn å understödsföreningar, hjälpverksamhet vid arbetslöshet; så ock handlingar i ärenden rörande kontroll å utläningar, som här i riket vistas eller hit söka tillträde, må, i vad de angå enskilds personliga förhållanden, icke utan hans samtycke till annan utlämnas tidigare än sjuttio år efter handlingens datum. Även utan sådant samtycke skall dock handling som nu sagts utlämnas, om, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till skada eller förklenande för den vilkens personliga förhållanden i handlingen avses eller för hans nära anhöriga. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Angår handling, som i första stycket avses, någons intagning, vård eller behandling å anstalt eller inrättning eller någons vård eller behandling av läkare annorstädes än å anstalt, och finnes grundad anledning antaga att genom handlingens utlämnande ändamålet med vården eller behandlingen skulle motverkas eller någons personliga säkerhet sättas i fara, må utlämnande vägras, ändock att enligt bestämmelserna i första stycket utlämnande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

bort ske. Likaledes må utbekommande av handling, utvisande vem som gjort anmälan i ärende rörande samhällets barnavård eller ungdomsskydd eller rörande behandling av alkoholister eller vem som eljest lämnat upplysningar i sådant ärende, vägras, om grundad anledning finnes att antaga att den, om vilken anmälan gjorts eller upplysningarna lämnats, skulle missbruka kännedom i berörda hänseende till skada för annan person.

Vad i denna paragraf stadgas har icke avseende å myndighets beslut som särskilt utfärdats eller i protokoll upptagits, där fråga ej är om barnavårdsnämnds eller nykterhetsnämnds beslut eller beslut i ärende som rör tillämpning av lagen angående åtgärder mot utbredning av könssjukdomar.

Uppgifter och anteckningar, vilka tillhöra de i kommunerna förda socialregistren, må ej utlämnas i vidare mån än som följer av lagen om socialregister.

15 §.

Till överförmyndare eller förmyndarkammaren i Stockholm inkomna handlingar må, i vad de angå enskildas ekonomiska förhållanden, icke tidigare än tjuugu år efter handlingens datum utlämnas i vidare mån än i lagen om förmynderskap föreskrives.

16 §.

För statlig eller kommunal statistik lämnade uppgifter, som avse namngivna enskilda personer, bolag eller andra enskilda samfälligheter, må ej utlämnas förrän tjuugu år från uppgiftens datum förflutit, därest ej den som däri avses samtycker till ett tidigare utlämnande, eller ock, med hänsyn till uppgiftens natur eller det ändamål för vilket den åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att utlämnandet ej kommer att missbrukas till hans skada. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

17 §.

Till myndighet avlämnade uppgifter till ledning för taxering, som avses i taxeringsförfordningen, eller eljest för beräkning av skatt må ej i andra fall än i vederbörande skatteförfattning stadgas utan den skattskyldiges samtycke utlämnas till annan tidigare än tjuugu år efter uppgiftens datum.

18 §.

Handlingar som inkommit till eller upprättats hos tillsynsmyndighet över banker, sparbanker, andra penninginrättningar eller försäkringsanstalter, i vad handlingarna röra enskildas förhållanden till dylik inrättning, ävensom handlingar vilka inkommit till eller upprättats hos tillsynsmyndigheten över fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, i vad de röra vederbörande yrkesutövares enskilda affärer eller andra personers ekonomiska förhållanden, må icke utlämnas tidigare än tjuugu år efter handlingens datum, därest icke

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

vederbörande tillsynsmyndighet för fullgörande av sin uppgift så prövar nödigt.

19 §.

Till riks försäkringsanstalten eller försäkringsrådet inkomna och där upprättade handlingar må, såvitt de avse arbetet i arbetsgivares rörelse, företag eller verksamhet eller de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller arbetarnas antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, icke utan arbetsgivarens samtycke till annan utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum, där ej, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till arbetsgivarens skada. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Till riks försäkringsanstalten eller försäkringsrådet inkomna och där upprättade handlingar *i ärenden angående försäkring för olycksfall i arbete och för yrkessjukdomar* må, såvitt de avse arbetet i arbetsgivares rörelse, företag eller verksamhet eller de förhållanden, under vilka arbetet bedrives, eller arbetarnas antal, arbetstid och avlöningsförhållanden, icke utan arbetsgivarens samtycke till annan utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum, där ej, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till arbetsgivarens skada. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Handlingar i ärenden angående arbetarskydd eller arbetstidens reglering eller angående arbetstillstånd för utlännning må, såvitt de röra arbetsgivarens yrkeshemlighet eller eljest innehålla sådana upplysningar om driftanordning eller affärsförhållande, vilkas offentliggörande kan lända arbetsgivare till skada, icke i vidare mån än som kan följa av de i nämnda ämnen gällande lagar utlämnas utan arbetsgivarens samtycke förrän tjugu år från handlingens datum förflutit.

20 §.

Handlingar vilka inkommit till eller upprättats hos undersökningsmyndighet, varom förmäles i lagen om undersökning angående monopolistiska företag och sammanslutningar, må ej utlämnas i andra fall eller annan ordning än i nämnda lag sägs.

21 §.

Beträffande handlingar, vilka i andra fall än eljest i denna lag sägs röra statlig utredning, kontroll eller stödverksamhet med avseende å produktion, handel, bankrörelse, försäkringsrörelse eller transportverksamhet eller eljest med avseende å näringslivet, äger Konungen, i den mån de innefatta sådana upplysningar om enskilda företags eller sammanslutningars affärs- eller driftförhållanden, vilkas offentliggörande kan lända vederbörande företag

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

eller sammanslutning till men, förordna, att handlingarna ej må utlämnas förrän viss tid, högst tjugu år, förflutit från deras datum.

22 §.

Handlingar i ärenden rörande mättningsförrättning eller mättningsutgifter enligt lagen om virkesmätning må ej utlämnas i vidare mån än som följer av nämnda lag.

23 §.

Handlingar i ärenden angående ansökning om patent må, i vad de angå uppfinning därå ej patent beviljats, icke utan sökandens samtycke till annan utlämnas i vidare mån än som föranledes av förordningen angående patent.

24 §.

Handling i ärende, som avses i lagen om medling i arbetstvister, må, i den mån myndighet som handlägger ärendet så beslutar eller förbehåll enligt 7 § nämnda lag gjorts med avseende å handlingen, icke utlämnas tidigare än tjugu år efter dess datum.

25 §.

Handlingar i ärenden rörande offentlig arbetsförmedling, vilka till anstalt för sådan förmedling inkommit eller där upprättats, må ej i vidare mån än som erfordras för förmedlingsverksamhetens behöriga bedrivande utlämnas förrän tjugu år från handlingens datum förflutit, såvida icke, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till arbetsgivares eller arbetssökandes skada eller förklenande. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

26 §.

Handlingar som till offentlig rättshjälpsanstalt inkommit eller där upprättats angående rättshjälp åt enskilda, så ock handlingar i ärenden hos notarius publicus rörande sådant som blivit honom såsom hemligt anförtrott eller eljest ej bör bliva obehöriga kunnigt, må ej tidigare än sjuttio år efter handlingens datum utlämnas i vidare mån än handlingens ändamål kräver eller den, som i ärendet anlitat anstalten eller notarius publicus, därtill samtycker.

Beträffande handlingar i sådana ärenden angående rättshjälp åt enskilda, som handläggas hos annan myndighet än i första stycket sägs, äger Konungen förordna, att handlingarna ej må utlämnas i andra fall eller annan ordning än Konungen bestämmer förrän viss tid, högst sjuttio år, förflutit från deras datum.

27 §.

Med avseende å handlingar, vilka angå myndighets verksamhet för införskaffande eller meddelande av upplysningar till enskildas tjänst, eller vilka

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

till myndighet inkommit eller där upprättats för utredningar eller undersökningar som myndigheten utför för enskilds räkning, äger Konungen förordna, att de ej må utlämnas i andra fall eller annan ordning än Konungen bestämmer.

28 §.

Till statlig eller kommunal anstalt för samfärdsel inkomna och där upprättade handlingar avseende samfärdseln, så ock till tullverket inkomna och där upprättade handlingar rörande varor som vid verket behandlas, må, såvitt de angå deras angelägenheter som anlita eller eljest träda i beröring med anstalten eller verket, icke utan samtycke av dem handlingen sålunda angår utlämnas till annan tidigare än tjugu år efter dess datum, där ej, med hänsyn till det ändamål för vilket utlämnande åstundas och omständigheterna i övrigt, trygghet kan anses vara för handen, att det ej kommer att missbrukas till deras skada. Vid utlämnande böra erforderliga förbehåll göras.

Vad i första stycket sägs gäller ej beslut varigenom avgift för samfärdsmedels begagnande fastställts.

Beträffande vissa handlingar tillhörande post- och telegrafverkens rörelse är särskilt stadgat i 29 och 30 §§.

29 §.

Till post- eller telegrafverket inkomna och där upprättade handlingar, som lämna upplysning om särskilda postförsändelser, telegram eller telefonsamtal, må icke utlämnas till annan än postförsändelsens avsändare eller mottagare eller telegrammets avsändare eller adressat eller någon av dem som växlat telefonsamtalet eller äro innehavare av de vid samtalet använda telefonapparaterna.

30 §.

Handling, av vilken enskilds förhållande till postsparbanken eller postgiörörelsen framgår, må ej utan dennes samtycke till annan utlämnas tidigare än tjugu år efter handlingens datum, där ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar.

31 §.

Handlingar i ärenden, om vilkas hemlighållande stadgas i lagen för Sveriges riksbank, må ej utan tillstånd av fullmäktige i riksbanken eller av riksdagens bankoutskott eller revisorer utlämnas tidigare än femtio år efter handlingens datum.

32 §.

Beträffande andra handlingar än i 30 och 31 §§ sägs rörande utlåning av medel, som stå under myndighets förvaltning, äger Konungen, i vad handlingarna angå lånsökandes, låntagares eller borgesmans förhållanden, för-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ordna, att handlingarna icke utan samtycke av dem, vilkas förhållanden sålunda beröras, må till annan utlämnas förrän viss tid, högst tjugu år, förflutit från handlingens datum. Vad nu är sagt gäller dock ej myndighets beslut om beviljande av lån.

33 §.

Myndighet som har att ombesörja upptagande av lån äger besluta, att handlingar som hänföra sig till upplåningsverksamheten ej må utan myndighetens tillstånd utlämnas förrän viss tid, högst tjugu år, förflutit från handlingens datum.

34 §.

Handlingar i ärenden angående förvärv, avyttrande eller upplåtelse av egendom eller annat, som myndighet äger förvalta, eller angående utförande av arbete för *statens eller menighets* behov annorledes än genom *statens eller menighetens egen* personal må icke, utan tillstånd av den myndighet som handlägger ärendet, utlämnas innan avtal slutits eller ärendet eljest slutförts. Angår ärendet upphandling eller utförande av arbete för statens räkning eller försäljning av staten tillhörig lös egendom, skall likväl iakttagas, att i stadgad ordning infordrade och inkomna anbud, så ock andra handlingar som kunna tjäna till upplysning i vad mån anbud i ärendet inforrats eller avgivits eller som eljest avse dylika anbud, icke före nämnda tidpunkt må utlämnas i vidare mån än för prövning av anbud finnes nödvändigt eller begäran om anbuds utbekommande framställes av anbudsgivaren.

Handlingar i ärenden angående förvärv, avyttrande eller upplåtelse av egendom eller annat, som myndighet äger förvalta, eller angående utförande av arbete för *myndighets* behov annorledes än genom *dess egen eller annan myndighets* personal må icke, utan tillstånd av den myndighet som handlägger ärendet, utlämnas innan avtal slutits eller ärendet eljest slutförts. Angår ärendet upphandling eller utförande av arbete för statens räkning eller försäljning av staten tillhörig lös egendom, skall likväl iakttagas, att i stadgad ordning infordrade och inkomna anbud, så ock andra handlingar som kunna tjäna till upplysning i vad mån anbud i ärendet inforrats eller avgivits eller som eljest avse dylika anbud, icke före nämnda tidpunkt må utlämnas i vidare mån än för prövning av anbud finnes nödvändigt eller begäran om anbuds utbekommande framställes av anbudsgivaren.

Då anledning därtill föreligger, äger vederbörande myndighet besluta, att handlingar, som i första stycket avses, även efter där angiven tidpunkt ej må utan myndighetens tillstånd utlämnas. Beträffande andra handlingar än sådana som angiva villkoren i slutna avtal må dylikt beslut avse en tid av högst tjugu år från nämnda tidpunkt. Vad angår handlingar, som angiva villkoren i slutna avtal rörande myndighets leverans av elektrisk kraft, gas, vatten eller dylikt eller rörande försäljning av varor med vilka myndighet driver handel i affärsmässiga former, må beslut meddelas högst för tiden till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

dess två år förflutit från det avtalet fullgjorts eller upphört att gälla. Med avseende å handlingar, som angiva villkoren i slutna avtal i andra ärenden, må beslut meddelas för en tid av högst två år från det avtalet slöts.

Beslut, vilka enligt andra stycket meddelas av annan statsmyndighet än sådan som hör till eller lyder under riksdagen, skola, där de icke gälla allenast genom myndighetens försorg upprättade kostnadsberäkningar eller prisbestämningar eller ock tjänsteutlåtanden som avse sådana, för varje statsregleringsår, inom en månad efter dess utgång, anmälas till Konungen, som låter riksdagens revisorer därav undfå del.

Kommunalmyndighet har att beträffande tillämpningen av denna paragraf ställa sig till efterrättelse föreskrifter, vilka må hava meddelats av den myndighet som utövar *menighets* beslutanderätt.

Kommunalmyndighet har att beträffande tillämpningen av denna paragraf ställa sig till efterrättelse föreskrifter, vilka må hava meddelats av den myndighet som utövar *den kommunala* beslutanderätten.

Vad i denna paragraf stadgas har ej avseende å auktionsprotokoll.

35 §.

Handlingar innefattande domstols beslut i där anhängiggjort mål eller ärende samt protokoll och anteckningar, som förts vid fattande av sådant beslut, må ej utlämnas förrän beslutet är i vederbörlig ordning avkunnat eller expedierat.

36 §.

Har allmän underrätt, polisdomstol eller krigsrätt handlagt mål inom stängda dörrar, eller har förhör inom stängda dörrar hållits inför hovrätt, må protokoll över sådan handläggning samt därvid till domstolen ingivna handlingar icke utan dess tillstånd utlämnas, innan målet blivit skilt från domstolens handläggning. När domstolen skiljer målet från sig, äger den förordna, att dylika protokoll och ingivna handlingar ej heller därefter må utlämnas förrän viss tid, i intet fall längre än sjuttio år, förflutit från dagen för förordnandet; därvid må dock, om det med hänsyn till målets beskaffenhet finnes lämpligt, föreskrivas, att utlämnande före den sålunda bestämda tidpunkten må ske med enskilda parters samtycke.

Fullföljes till hovrätt mål, i vilket underrätt meddelat förordnande som i första stycket sägs, må till hovrätten ingivna och där upprättade handlingar i målet icke utan hovrättens tillstånd utlämnas, innan målet blivit skilt från dess handläggning; ankommande på hovrätten att vid handläggningens avslutande ej mindre pröva det av underrätten meddelade förordnandet än även, om anledning därtill finnes, meddela motsvarande förordnande med avseende å hovrättens handlingar i målet.

Fullföljes hos Konungen mål, däri förordnande som ovan sagts gäller, må till nedre justitierevisionen ingivna samt där och hos högsta domstolen upprättade handlingar i målet icke utan högsta domstolens tillstånd utlämnas,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

innan målet blivit skilt från dess handläggning; ankommande på domstolen att vid handläggningens avslutande ej mindre pröva underrätts och hovrätts ifrågavarande förordnanden än även, om anledning därtill finnes, meddela motsvarande förordnande med avseende å nedre justitierevisionens och högsta domstolens handlingar i målet.

Över förordnande, som av domstol jämlikt denna paragraf meddelats, må ej föras särskild klagan.

Protokoll i mål vid domstol, som i denna paragraf sägs, må ej hemlighållas på grund av andra stadganden i denna lag i vidare mån än som följer av 35 §.

37 §.

Där enligt Konungens jämlikt denna lag meddelade förordnande eller enligt beslut, vilket jämlikt bemyndigande i denna lag meddelats av annan statsmyndighet än sådan som hör till eller lyder under riksdagen, handlingar ej må utlämnas, så ock där enligt denna lag för handlingars utlämnande erfordras tillstånd av dylik myndighet, äger Konungen utan hinder därav förordna om utlämnande.

38 §.

Där det finnes erforderligt för tillvaratagande av *kronans, menighets eller enskilds* rätt, må utan hinder av vad eljest i denna lag stadgas Konungen förordna om handlingars utlämnande.

Där det finnes erforderligt för tillvaratagande av *allmän eller enskild* rätt, må utan hinder av vad eljest i denna lag stadgas Konungen förordna om handlingars utlämnande.

39 §.

Vad i denna lag stadgas länder ej i annat fall än i 12 § första stycket eller 14 § andra stycket sägs till inskränkning i sökandes, klagandes och andra parters rätt att i mål och ärenden hos domstol eller annan myndighet utbetkomma protokoll och andra handlingar.

40 §.

Vad i denna lag stadgas utgör ej hinder för offentliggörande av handlingar i ärenden hos riksdagen eller allmänna kyrkomötet eller hos kommunal stämma eller representation, där myndighet som handlägger ärendet finner sådant erforderligt för ärendets behandling.

41 §.

Utlämnar någon handling i strid mot föreskrifterna i denna lag eller mot förbud som jämlikt densamma meddelats, eller bryter någon mot förbehåll som gjorts vid handlingars utlämnande, straffes, där gärningen är att anse som brott i ämbete eller tjänst eller eljest är i annan lag belagd med straff, enligt vad där sägs. I andra fall vare straffet dagsböter; dock att vid brott

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

med avseende å handlingar, varom i 1—4, 20 och 36 §§ sägs, fängelse må ådömas.

Böter som ådömas enligt denna lag tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

42 §.

Om åtal för förbrytelse mot denna lag och om laga domstol gälle vad i allmän lag och annan författning stadgas angående brottmål.

43 §.

Med myndighet förstås i denna lag dels statsdepartementen och kommandoexpeditionerna, riksdagen och allmänna kyrkomötet, deras avdelningar, utskott, nämnder, deputerade och revisorer, domstolar och ämbetsverk samt övriga till statens förvaltning hörande myndigheter och inrättningar, nämnder, kommissioner och kommittéer (statsmyndighet),

dels ock alla till kommunal styrelse eller förvaltning hörande stämmor och representationer, myndigheter, styrelser, kollegier, nämnder, råd, kommissioner, revisorer, utskott och kommittéer jämte underlydande verk och inrättningar (kommunalmyndighet).

I följd av vad i § 2 tryckfrihetsförordningen är stadgat skall i denna lag med myndighet förstås

dels statsdepartementen och kommandoexpeditionerna, riksdagen och allmänna kyrkomötet, deras avdelningar, utskott, nämnder, deputerade och revisorer, domstolar och ämbetsverk samt övriga till statens förvaltning hörande myndigheter och inrättningar, nämnder, kommissioner och kommittéer (statsmyndighet),

dels ock alla till kommunal styrelse eller förvaltning hörande stämmor och representationer, myndigheter, styrelser, kollegier, nämnder, råd, kommissioner, revisorer, utskott och kommittéer jämte underlydande verk och inrättningar (kommunalmyndighet).

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev, att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen; dock att hos Konungen hållna protokoll i ministeriella ärenden samt statsrådets protokoll och handlingar för tiden *dessförinnan*, i *enlighet med vad hittills gällt*, icke må utan Konungens tillstånd utlämnas förrän femtio år förflutit från protokollets eller handlingens datum.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev, att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen; dock att, i *enlighet med vad hittills i tryckfrihetsförordningen stadgats*,

1) hos Konungen hållna protokoll i ministeriella ärenden samt statsrådets protokoll och handlingar för tiden *före denna lags ikraftträdande* ej må utan Konungens tillstånd utlämnas förrän femtio år förflutit från protokollets eller handlingens datum,

(Kungl. Maj:ts förslag:)

(Utskottets förslag:)

2) handlingar och protokoll i äktenskapsmål, mål om faderskap och underhållsskyldighet till barn utom äktenskap samt mål om äktenskaplig börd, vilka vid underrätten handlagts inom stängda dörrar och vilka anhängiggjorts före denna lags ikraftträdande, ej må utan parternas tillstånd utlämnas till annan förrän femtio år efter deras död.

2) med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 108 måtte antaga följande

a) Lag

angående ändrad lydelse av 28 och 55 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet.

Härigenom förordnas, att 28 och 55 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse på landet skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

28 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kommunalstämmans justerade protokoll tillställas kommunalnämnden eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av stämmans beslut uppdragits.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kommunalstämmans protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

55 §.

Vid kommunalnämndens — — — föra protokoll.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Tillkännagivande om — — — föreskrivna ordningen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kommunalnämndens protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

b) Lag

angående ändrad lydelse av 32 och 42 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 252) om kommunalstyrelse i stad.

Härigenom förordnas, att 32 och 42 §§ lagen den 6 juni 1930 om kommunalstyrelse i stad skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

32 §.

Stadsfullmäktiges beslut skola, så snart de blivit justerade, skriftligen delgivas magistraten eller, där sådan ej finnes, drätselkammaren.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av stadsfullmäktiges protokoll äger att få avskriftens riktighet bestyrkt.

42 §.

Magistraten eller — — — föra protokoll.

Protokollet skall — — — omröstning företagits.

Protokollet justeras — — — rådstugan upplöses.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av protokollet äger att få avskriftens riktighet bestyrkt.

Protokollen med — — — dessa bestämt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

c) L a g

angående ändrad lydelse av 25 och 51 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 259)
om församlingsstyrelse.

Häri genom förordnas, att 25 och 51 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

25 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kyrkostämmans justerade protokoll tillställas kyrkorådet, skolrådet, fortsättningsskolestyrelse eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av stämmans beslut uppdragits.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkostämmans protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

51 §.

Vid kyrkorådets — — — föra protokoll.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Sedan protokollet — — — särskilt utfärdas.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets eller skolrådets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

d) **L a g**

angående ändrad lydelse av 15 § lagen den 6 juni 1930 (nr 262) om skolstyrelse i vissa kommuner.

Härigenom förordnas, att 15 § lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

15 §.

Vid folkskolestyrelsens — — — föra protokoll.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Sedan protokollet — — — hos styrelsen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av folkskolestyrelsens protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

e) **L a g**

angående ändrad lydelse av 34 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 34 § lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm skall erhålla följande ändrade lydelse:

34 §.

Stadsfullmäktiges beslut skola, så snart de blivit justerade, skriftligen delgivas överståhållarämbetet.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av stadsfullmäktiges protokoll äger att få avskriftens riktighet bestyrkt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

f) L a g

angående ändrad lydelse av 26 och 55 §§ lagen den 6 juni 1930 (nr 260)
om församlingsstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 26 och 55 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse i Stockholm skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

26 §.

Ordföranden skall tillse, att utdrag av kyrkofullmäktiges justerade protokoll tillställas kyrkorådet, skolrådet eller biblioteksstyrelse eller de andra styrelser, nämnder eller personer, åt vilka verkställighet av fullmäktiges beslut uppdragits.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkofullmäktiges protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

55 §.

Vid kyrkorådets — — — skall besörjas.

Justering av — — — nästa sammanträde.

Sedan protokollet — — — dagliga tidningar.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets eller skolrådets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

g) L a g

angående ändrad lydelse av 27 och 39 §§ lagen den 7 juni 1934 (nr 242)
om vägdistrikt.

Härigenom förordnas, att 27 och 39 §§ lagen den 7 juni 1934 om vägdistrikt skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

27 §.

Ordföranden skall tillse, att avskrift av vägstämmans justerade protokoll tillställas länsstyrelsen och vägstyrelsen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av vägstämmans protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

39 §.

Vid vägstyrelsens — — — föra protokoll.

Justering av — — — närvarande ledamöter.

Därest någon i sammanträdet deltagande ledamot eller ock vägingenjören det yrkar, skall avskrift av det justerade protokollet ofördröjligen insändas till länsstyrelsen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av vägstyrelsens protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

Denna lag träder i kraft då Konungen låtit i riksdagen uppläsa öppet brev att kungörelse utfärdats om ändrad lydelse av § 86 regeringsformen, § 38 riksdagsordningen samt §§ 1 och 2 tryckfrihetsförordningen.

Stockholm den 11 maj 1937.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: herrar Reuterskiöld, Hallén, Strömberg, Gustaf Adolf Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson, Sandegård, Nils Andersson, Anders Andersson, Hagström, Carlström, Elon Andersson, Fast, Holmbäck, Andersson i Ovanmyra*, Nordström i Torsby, Werner i Höjen, Fält, Arnemark, Norén och Hellberg*.*

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

vid punkten 1 i utskottets hemställan:

av herr Reuterskiöld, som ansett

A) *beträffande förslaget i dess helhet*, att utskottet bort hemställa om dess överarbetande till nästa riksdag och i samband därmed föreslå uppskov även med slutprövningen av det vilande grundlagsförslaget samt i anslutning här- till avgiva följande utlåtande:

»Utskottet vill till en början erinra därom, att det vilande grundlagsförslaget, vartill nu föreliggande proposition anknyter, skiljer sig från gällande rätt i tre huvudpunkter.

Först däri, att det vilande förslaget inför ett rent *formellt begrepp* 'allmänna handlingar' i stället för gällande rätts rent *materiella begrepp* 'offentliga handlingar'. Såsom 'allmänna handlingar' betecknar det vilande förslaget alla till något däri såsom 'stats- eller kommunalmyndighet' betecknat — statligt eller kommunalt organ inkomna eller därifrån utfärdade eller där förda eller upprättade handlingar, *oavsett deras innehåll*, under det att i gällande rätt med offentliga handlingar förstås sådana handlingar, *vilkas innehåll angår allmänna ärenden*, oavsett var de upprättats, varifrån de utgått eller vart de inkommit. Följden härav har blivit att, då alla 'allmänna handlingar' enligt det vilande förslaget principiellt skola vara offentliga, *även när de angå enskilda ärenden och förhållanden*, antalet undantag från offentlighetsregeln måst ansevärt ökas och nya eller utvidgade regler rörande handlingars hemlighållande för medborgare i allmänhet uppställas.

För *det andra* framträder skillnaden mellan gällande rätt och det vilande grundlagsförslaget däri, att enligt gällande rätt *ansvaret* för vägran att utlämna offentlig handling liksom för utlämnande av handling, som jämlikt grundlagen skall vara undantagen från utlämnande, *uteslutande lagts å den tjänsteman*, som har handlingen under sin vård, varemot enligt det vilande förslaget detta ansvar *överflyttats på den s. k. myndighet*, hos vilken sagda tjänsteman må vara anställd. Härmed följa två ting: *dels* att, när någon medborgare begär en viss handling utfående, tjänstemannen för närvarande icke har någon verklig prövningsrätt, utan blott en *skyldighet att konstatera*, huruvida något grundlagshinder mot utlämnande föreligger — även om i vissa fall detta konstaterande förutsätter ett bedömande av omständigheterna — under det att enligt det vilande förslaget medborgaren måste göra en *formlig framställning* som, även om den kan vara muntlig, därefter *skall prövas* av myndigheten särskilt med hänsyn till ett möjligen medgivet hemlighållande eller ett utlämnande med förbehåll; *dels* att för närvarande *ingen rekurs- eller besvärsrätt finnes* i anledning av tjänstemans vägran, utan blott *anmälan vanligen hos justitie- eller militieombudsmannen*, som enligt instruktion är skyldig att ägna dylika anmälanden en särskild uppmärksamhet och i regel också snabbt och omedelbart ingriper, när rättelse av honom finnes nödig, varvid åtal ingalunda alltid är nödigt, under det att enligt det vilande förslaget *justitie- och militieombudsmännens ingripande faktiskt måste för-*

dröjas och till sist möjligen utebli, då dessa torde avvakta utgången av det *nya besvärösförfarande*, som samma förslag stadgat och som slutar hos regeringsrätten, oavsett om det gäller ett rätts- eller ett lämplighetsbedömande.

Den *tredje* huvudskillnaden slutligen ligger däri, att *katalogen över de undantagsfall*, då hinder skola möta mot utlämnande av handlingar, som i och för sig äro offentliga, finnes och måste finnas i *grundlagen själv*, under det att det vilande förslaget hänvisat dessa fall till en *särskild förvaltningsrättslig lag utan grundlags karaktär*, vilken skall kunna ändras oberoende av grundlagen, vilken därför kommer att innehålla endast vissa allmänna och vagt avfattade grundstadganden, medan detaljerna och specialfallen regleras i den särskilda lagen, vars syfte är att reglera *inskränkningarna i rätten att utbekomma allmänna handlingar* och alltså blir en lag om *hemlighållande av handlingar i olika fall*. Härmed har huvudintresset överflyttats från *offentlighetsprincipens hävdande till hemlighållandets garanterande* i de särskilda fallen.

När utskottet nu granskat det i propositionen nr 107 framlagda förslaget till lag om dylika inskränkningar, har utskottet funnit, *beträffande förslagets uppställning och allmänna utformning*, att den brist på överskådlighet, som kännetecknar den nu gällande tryckfrihetsförordningens katalog, i väsentlig grad bibehållits i förslaget. Inom utskottet har ifrågasatts, om ej denna brist kunde avhjälpas genom en uppdelning av lagen i *särskilda kapitel* med olika sammanfattande rubriker, varvid även kunde vinnas den fördel att *särskild paragrafnumrering inom varje kapitel* möjliggjordes. Visserligen har utskottet i regel avvisat liknande förslag i andra fall, men beträffande föreliggande lag, som med all säkerhet kommer att underkastas *stärkta förändringar*, finner utskottet en fortlöpande paragrafering olämplig med hänsyn till önskvärdheten att icke ständigt behöva antingen bryta densamma eller införa en momentindelning av de gamla paragraferna, vilken snart kunde bliva lika otymplig som i nu gällande tryckfrihetsförordning. Emellertid har utskottet ansett betänkligt att självt föreslå en kapitelindelning, som emellertid torde kunna utan större svårighet verkställas vid en överarbetning genom Kungl. Maj:t av det nu framlagda förslaget. Till belysning bifogar utskottet, utan att nu taga ställning till detsamma, ett utkast till sådan kapitel- och paragrafindelning och har i samma utkast också — med samma förbehåll — infört ifrågasatta ändringar i anledning av här nedan berörda erinringar (*bil. 1*). Utskottet finner därjämte önskvärt att vid en överarbetning nödigt beaktande gives åt allmänt förvaltningsrättsliga begrepp mera än som i det framlagda förslaget skett, vilket synes vara utformat snarare efter privaträttsliga än efter förvaltningsrättsliga regler och grunder.

Beträffande vidare i detta sammanhang förslagets bestämmelser om sådana *handlingars hemlighållande, vilka hittills såsom privaträttsliga ej varit offentliga, men nu skola bli allmänna*, har utskottet funnit sig icke kunna nu helt överblicka deras möjliga verkningar och därför ansett en överarbetning av dem särskilt erforderlig. Förslaget har här i huvudsak följt principen att blott hänvisa till vad i resp. särskilda lagstiftning stadgats. Redan principi-

ellt måste denna anordning väcka betänkligheter, då däri ligger att *icke blott först regeringsformen hänvisat till tryckfrihetsförordningen och sedan denna till annan lag utan därefter denna lag i sin tur hänvisar till en tredje lag*; utflyttningen av katalogen över handlingar, som skola hemliga hållas, ur grundlagen kan icke försvaras, om icke den lag, till vilken utflyttningen sker, blir *exklusiv och uttömmande*. Motsatsen skulle innebära, att principerna för handlingars hemlighållande kunde bliva betydligt växlande och att det riksdagens organ — konstitutionsutskottet — som har att pröva nya frågor om hemlighållande skulle helt avkopplas från denna prövning i alla de fall, då regleringen skedde genom en tredje lag, vilken icke låge under sagda organs prövning. Härtill kommer med avseende å de handlingar, varom nu närmast är fråga, att den lag, till vilken hänvisats, i regel ingenting innehåller angående den *medborgerliga* rätten att taga del av däri berörda handlingar, utan endast reglerar *privaträttsliga* förhållanden i detta stycke. Ett särskilt belysande exempel ger förslagets § 22, som lyder: 'Handlingar i ärenden rörande mätningförrättning eller mätning utgifter enligt lagen om virkesmätning må ej utlämnas i vidare mån än som följer av nämnda lag.' Hittills hava dessa handlingar bort anses som enskilda, men enligt det vilande grundlagsförslaget bli de formellt allmänna så vitt fråga är om virkesmätningens handlingar; hänvisningen i lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar till virkesmätningens lagen av 20 juni 1935 kan emellertid omöjligt förvandla 1935 års lags privaträttsliga bestämmelser till offentlighetsrättsliga, utan dessa bestämmelser bibehålla även efter hänvisningsstadgandets antagande sin tidigare karaktär, varav följer, att mätbesked och andra handlingar endast skola tillhandahållas dem, som enligt lagen äro sakägare, d. v. s. i regel köpare och säljare av virket, men varken huggare, körare eller andra, — oavsett vad i lagmotiven må hava sagts, vilket icke binder domstol eller myndighet — även om exempelvis mätbeskedet är för deras rätt av betydelse, och att enskilds förhållande till virkesmätningens nämnd ej må i oträngt mål yppas (§§ 13, 45) — om någon medborgerlig rätt att taga del av handlingarna såsom 'allmänna' eller om begränsningar i en sådan rätt saknas varje bestämmelse i lagen, och hänvisningen blir därför verkningslös i detta avseende. Det synes utskottet vara riktigare att i stället för hänvisningen direkt i den offentlighetsrättsliga lagen införa ett stadgande av innebörd att handlingar enligt virkesmätningens lagen ej må utlämnas till annan än den som styrker att hans rätt kan vara beroende av dessa handlingar. Väl kompletteras härigenom virkesmätningens lagen till förmån för sådana som icke äro sakägare i lagens mening, men denna komplettering blir intet annat än en naturlig och, om antydda avfattning av texten införes, behörigen begränsad reglering av ifrågavarande handlingars, genom tryckfrihetsförordningens ändrade inställning, förändrade natur; att kompletteringsbestämmelsens riktiga plats icke heller är i virkesmätningens lagen, utan just i lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, synes utskottet vara uppenbart. Alldeles likartade äro de fall, som beröras i förslagets §§ 15 (hänvisning till lagen om förmynderskap), 20 (hänvisning till lag om undersökning ang. monopolistiska företag m. m.), och 23 (hänvisning till patentförordningen); i

viss mån men icke helt likartade äro de i förslaget berörda fallen enligt §§ 11 (hänvisning till lag om straffregister), 17 (hänvisning till skatteförfattningar), 19 (hänvisning till arbetarskydds- och arbetstidslagar m. m.), och 24 (hänvisning till lag om medling i arbetstvister). I samtliga dessa fall synes ett direkt stadgande i stället för hänvisningen vara både riktigare och klarare, om man blott fasthåller vad med stadgandet verkligen åsyftas. Vid en överbearbetning av förslaget böra dessa spörsmål närmare undersökas.

Vad härefter angår de i förslaget ofta återkommande bestämmelserna om *diskretionär prövning av framställningar om utfående av allmänna handlingar, som äro offentliga, men må hemlighållas*, vill utskottet, under erinran att dylika bestämmelser varit oundvikliga i grundlagstexten, som icke kunnat avse till särskilda fall, starkt understryka att *de däremot bort undvikas i den särskilda tillämpningslag*, varom nu är fråga. Den motsättning, som hittills bestått mellan svensk och exempelvis dansk rätt på detta område, har främst kommit till uttryck däri, att i dansk rätt fri diskretionär prövning är regel, enär enligt denna ingen rätt för *enskild medborgare* att utfå allmän handling finnes, under det att i svensk rätt, som principiellt erkänner en sådan rätt, den fria diskretionära prövningen varit ej blott undantag, utan ett undantag *mot vars missbruk starka garantier* givits i grundlag, liksom i justitieombudsmannainstruktionen. När nu det formella begreppet 'allmän handling' skall införas i stället för det materiella 'offentlig handling', och därmed en mängd nya fall uppkomma, där hemlighållande anses önskligt, ligger det i sakens natur, att den fria diskretionära prövningen måste väsentligt utvidgas. Men samtidigt böra krävas väsentligt ökade garantier mot missbruk av prövningsmakten. Förslaget utgår härvid från antagandet att en tillräcklig sådan garanti skulle ligga i det nya besvärsinstitutet och regeringsrättens kontroll i sista hand över den fria diskretionära prövningens tillämpning i praxis. Utskottet kan dock icke, såsom ovan också antytts, dela denna uppfattning så vitt fråga är om lämplighetsprövning och icke om rättsprövning. Skulle den väsentliga kontrollen även över lämplighetsprövning genom myndigheter ligga blott i regeringsrättens hand, blir faran stor att även denna snart får ett sken av rättsprövning, vilket alldeles kan *förrycka medborgarnas allmänna rätt att utan styrkande av något eget intresse i saken erhålla del av allmänna handlingar i alla normala fall*. Att förslagets stadganden i detta stycke — se §§ 3, 7, 10, 13, 14, 16, 19, 25, 28 — tillstyrkts av praktiskt taget alla hörda myndigheter är självklart: den myndighet läser icke finnas, som icke anser sig själv och vilken som helst annan myndighet kunna fullt tillfredsställande utöva en fri diskretionär prövning, men detta är ingalunda liktydigt därmed, att sagda prövningsrätts utövning också blivit omgärdad med alla nödiga garantier. Den enda tänkbara garantien av detta slag synes utskottet vara att *lägga den fria diskretionära prövningen i Konungens händer under vanligt konstitutionellt ansvar*. Häremot har i allmänhet invänts att på detta sätt skulle skapas omgång och hinder för en snabb och smidig tillämpning, men utskottet vill erinra att, när det gäller garantier mot missbruk, som i avsaknad av sådana

ofta och lätt inrotas till sedvänjor vilka sedan anses ofrånkomliga, det måste läggas *större vikt vid säkerheten än vid snabbheten*, samt att även en konstitutionell prövning numera kan ske både med snabbhet och smidighet. Utskottet finner det därför nödvändigt att frågan om den diskretionära prövningens överflyttning till Konungen — såsom i bilaga 1 närmare utförts i textutkast — blir föremål för en förnyad och sakkunnig utredning just ur konstitutionell och administrativt juridisk synpunkt.

I samband med nu berörda spörsmål står frågan om s. k. *hemligstämpling av handlingar*. Utskottet erinrar, att i gällande tryckfrihetsförordning hemligstämpling kan — utan att grundlagen använder denna term — ske endast av vissa militära handlingar enligt Konungens beslut, men att i praxis ett missbruk inrotats, att hemligstämpling användes även i andra fall och utan Konungens beslut. Detta förhållande brukar förklaras därmed, att en dylik hemligstämpling icke har några verkliga rättsföljder, utan allenast utgör en *minnesanteckning om försiktighet vid handlingens utlämnande*. Utskottet erkänner gärna att denna förklaring är teoretiskt hållbar, men hemligstämplingens praktiska verkan blir oftast en helt annan. Det synes utskottet därför önskvärt både att termen 'hemligstämpling' införes i lagen och att detta instituts användning där regleras och begränsas i all synnerhet när framdeles den fria diskretionära prövningen måste utvidgas. I bil. 1 har i de paragrafer, som motsvara förslagets §§ 4, 14, 19, 21, textutkastet avfattats i enlighet härmed.

Slutligen vill utskottet uttala vissa tvivel beträffande förslagets bestämmelser om den *tid hemlighållandet av handlingar bör äga bestånd*. Särskilt finner utskottet de i vissa fall föreslagna 70 åren böra nedsättas till 50, då i regel de förhållanden, som skola under denna tid skyddas, knappast uppstått förrän vederbörande nått en ålder av 16 à 20 år. Även övriga tidsbestämmelser böra efter utskottets mening bli föremål för förnyat övervägande.

Jämlikt RO § 64 kan vilande grundlagsförslags slutliga prövning uppskjutas till en följande riksdag i löpande andrakammarvalperiod. Och härav har också tidigare riksdagen begagnat sig, exempelvis då ett framlagt förslag till kompletteringslag icke ansetts böra omedelbart godtagas. Det synes utskottet, som borde riksdagen också i nu förevarande fall begagna denna utväg att få det framlagda förslaget översett och förbättrat, innan det slutligen antages.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

- a) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 107 icke kunnat av riksdagen nu antagas,
 - dels hos Kungl. Maj:t anhålla om framläggande för nästa riksdag av ett under beaktande av vad ovan anförts omarbetat förslag till lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar,
 - dels för sin del besluta att till samma riksdag uppskjuta den slutliga prövningen av vilande förslag till ändringar i

tryckfrihetsförordningens bestämmelser om offentliga handlingar;

b) att motionen I: 230 måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan under a) hemställt.»

B) *beträffande förslagens särskilda §§* — därest riksdagen avvisar uppskovsyrkandet — att utskottet bort hemställa om sådan lydelse av dessa paragrafer, som av bil. 1 framgår, samt anfört:

»Endast i fråga om några av ovan berörda ändringsförslag torde, då motion därom ej föreligger, enskild reservant äga möjlighet att framställa yrkande. Med hänsyn härtill har jag nödgats begränsa mig till reservationsyrkanden i följande punkter:

§ 1 *andra stycket*: 'Övriga i statsrådet förda protokoll må icke utlämnas tidigare än 25 år efter protokollets datum, Konungen obetaget att, oavsett vilka ärenden i protokollet omförmälas, förordna om ett tidigare utlämnande. — Grunden till detta yrkande är den, att en förkortning till 2 år från 50 lätt leder till upptagande av frågan om avskaffande av KU:s dechargegranskning, vilken dock är av större värde för rättssäkerheten inom administrationen än protokollens offentlighet, och i intet fall bör på denna indirekta väg tvingas fram till debatt.

§ 1 *tredje stycket* bör såsom vilseledande utgå.

§ 3 *andra stycket*: Slutmeningen 'med mindre — — — hänsyn' bör såsom praktiskt betydelslös men principiellt betänklig utgå.

§ 5: Den i bil. 1 upptagna texten bör tagas, då ett protokoll i regel omfattar flera ärenden och ej bör samtidigt behandlas olika i fråga om dessa, när de vid olika tider bli slutbehandlade. Beredningsmyndigheters protokoll behöva överhuvud icke hållas tillgängliga.

§ 6: Texten i bil. 1 bör tagas såsom riktigare avfattad.

§ 7: Sista meningen 'så framt — — — bekantgörande' är överflödig och bör utgå.

§ 11 första stycket: Den i bil. 1 upptagna texten, som blott överflyttar straffregisterlagens egna ord till denna lag, bör här införas.

§ 15: Bifall yrkas till texten enligt bil. 1.

§ 22: Likaså.

§ 24: Likaså.

§ 34: Likaså.

§§ 39, 40, 41 böra utgå såsom dels överflödiga, dels vilseledande.

§ 43: Bifall yrkas till texten enligt bil. 1, då ett upprepande av den i och för sig felaktiga och blott i tryckfrihetsförordningen och denna lag använda terminologien endast bidrager att ytterligare understryka felaktigheten.

I slutbestämmelsen torde ett förtydligande tillägg, som ehuru självklart redan under utskottsbehandlingen visat sig vara behövt, böra intagas och erhålla följande lydelse:

'Denna lag, som icke avser riksdagens utskotts och revisorers rätt att för kännedom eller granskning utbekomma allmänna handlingar ej heller förhållandena mellan myndigheter inbördes i avseende å allmänna handlingars tillhandahållande, träder i kraft etc. (= utskottet).'

U t k a s t

till

reviderat förslag till lag om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.¹

§ 1.

Inga andra inskränkningar i svensk medborgares rätt att, jämlikt RF § 86 och TFF § 2, utfå och i tryck utgiva allmänna handlingar skola gälla än i denna lag stadgas.

Denna lag avser icke riksdagens utskotts och revisorers rätt att för känedom eller granskning utbekomma allmänna handlingar, vare sig de enligt denna lag äro undandragna offentlighet eller icke, ej heller förhållandena mellan myndigheter inbördes i avseende å allmänna handlingars tillhandahållande.

I. Om statsråds- och vissa andra protokoll.

§ 2 (: § 1).

I statsrådet förda protokoll så ock protokoll i kommandomål må icke utlämnas tidigare än 25 år efter protokollets datum, *Konungen obetaget att, oavsett vilka ärenden i protokollen omförmälas, förordna om tidigare utlämnande.*

§ 3 = § 2.

§ 4 (: § 5).

Protokoll — — — utskott eller hos riksdagens revisorer må ej utan utskottets eller revisorernas samtycke utlämnas förrän riksdagen eller kyrkomötet åtskilts eller revisorernas arbete avslutats. *Lag samma vare om statliga kommittéers protokoll. Protokoll hos kommunalmyndighet i ärenden, som allenast handhavas för beredning, må ej utan myndighetens medgivande utlämnas.*

II. Handlingar rörande myndighets verksamhet i offentligt intresse.

§ 1 (: § 3).

Handlingar — — — datum.

Handlingar — — — må ej utan *Konungens tillstånd* utlämnas tidigare än 50 år efter handlingens datum.

§ 2 (: § 4).

Beträffande — — — att de *skola hemligstämplas och förty* ej må — — — tid.

§ 3 (: § 6).

Handlingar — — — kronans, *myndigheters eller kommuners* räkning — — — datum.

§ 4 (: § 7).

Beträffande — — — *prövningen.* (resten utgår.)

¹ Paragrafsiffrorna inom parentes avse det i prop. 107 framlagda förslagets paragrafer.

§ 5 (: § 8).

Hos — — — besluta att sådan handling ej må utan myndighetens tillstånd utlämnas förrän stadsplanen blivit slutligt fastställd, eller, efter myndighetens beprövande, viss tid högst 10 år förflutit efter fastställandet.

Vad — — — på landet.

§ 6 = § 9.

§ 7 (: § 10).

Handlingar — — — ej utlämnas utan Konungens samtycke; dock må handling — — — datum, ej heller anhållen eller häktad person förvägras taga del av dess innehåll i vad handlingen rör orsakerna till anhållandet eller häktningen.

III. Handlingar rörande enskildas personliga förhållanden.

§ 1 (: § 11).

Uppgifter — — — straffregistret eller utdrag ur detsamma må ej utlämnas till enskild, där han icke med intyg av KB, underrätt, häradshövding, borgmästare, svensk beskickning eller svenskt konsulat styrker att hans rätt kan vara beroende av upplysning genom sådant utdrag. Utslag — — — bestämmes.

Föres — — — sägs.

§ 2 = § 12.

§ 3 (: § 13).

Anteckningar — — — datum eller Konungens medgivande erhålles.

§ 4 (: § 14).

Handlingar — — — datum, där ej Konungen för visst fall annorlunda förordnar.

Angår — — — i fara, må Konungen förordna om hemligstämpling och utlämnande — — — bort ske. Likaledes — — — vägras, där Konungen förordnat om hemligstämpling.

Vad — — — könssjukdomar.

Uppgifter — — — må ej utlämnas till enskild.

IV. Handlingar rörande enskildas ekonomiska förhållanden.

§ 1 (: § 15).

Till — — — utlämnas till annan enskild än omyndig som fyllt 16 år samt omyndigs make och närmaste fränder.

§ 2 (: § 16).

För — — — i övrigt, Konungen sådant medgiver.

§ 3 (: § 17).

Till — — — skatt må ej till enskild utan — — — utlämnas tidigare — — — datum.

§ 4 = § 18.

§ 5 (: § 19).

Till — — — samtycke till *enskild* utlämnas — — — datum, *där Konungen förordnat om hemligstämpling.*

Handlingar — — — *icke utlämnas till enskild utan* — — — förflutit.

§ 6 (: § 20).

Handlingar — — — må ej *utan Konungens medgivande* utlämnas till *enskild.*

§ 7 (: § 21).

Beträffande — — — att handlingarna *hemligstämplas* och ej må — — — datum.

V. Handlingar i andra ärenden av ekonomisk natur.

§ 1 (: § 22).

Handlingar — — — må ej utlämnas till *annan enskild än den, som styrker att hans rätt kan vara beroende av dessa handlingar.*

§ 2 (: § 23).

Handlingar — — — samtycke till *enskild utlämnas.*

§ 3 (: § 24).

Handling — — — eller *förbehåll gjorts av den som går förlikningsman tillhanda* med avseende — — — datum.

§ 4 (: § 25).

Handlingar — — — utlämnas till *enskild förrän* — — — förflutit eller *Konungen annorlunda förordnat.*

§ 5 = § 26.

§ 6 = § 27.

§ 7 (: § 28).

Till — — — utlämnas till *enskild* tidigare — — — där ej *Konungen annorlunda förordnat* (resten utgår).

§ 8 (: § 29).

Till — — — utlämnas till *enskild, som icke är postförsändelsens* — — — telefonapparaterna.

§ 9 = § 30.

§ 10 = § 31.

(§ 32 utgår.)

§ 11 = § 33.

§ 12 (: § 34).

Handlingar — — — statens, *myndighets* eller *kommuns* behov — — — genom vederbörandes egen personal — — — ärendet, till *enskild* utlämnas — — — anbudsgivaren.

Då — — — slöts.

Beslut — — — del.

Kommunal myndighet — — — som utövar *den kommunala* beslutanderätten.

Vad — — — auktionsprotokoll.

VI. Allmänna bestämmelser.

§ 1 = § 35.

§ 2 = § 36.

§ 3 = § 37.

§ 4 (: § 38).

Där — — — tillvaratagande av *allmän* eller *enskild* rätt må — — — utlämnande.

(§ 39 utgår.)

(§ 40 utgår.)

(§ 41 utgår.)

§ 5 = § 42.

§ 6 (: § 43).

Med myndighet förstås i denna lag *vad i TFF § 2 mom. 1 betecknats som statsmyndighet och kommunalmyndighet*.

Denna lag — — — tryckfrihetsförordningen, dock att, i enlighet med vad hittills i tryckfrihetsförordningen stadgats,

1) hos Konungen hållna protokoll i ministeriella ärenden samt statsrådets protokoll och handlingar för tiden före denna lags ikraftträdande ej må utan Konungens tillstånd utlämnas förrän femtio år förflutit från protokollets eller handlingens datum,

2) handlingar och protokoll i äktenskapsmål, mål om faderskap och underhållsskyldighet till barn utom äktenskap samt mål om äktenskaplig börd, vilka handlagts inom stängda dörrar och vilka anhängiggjorts före denna lags ikraftträdande, ej må utan parternas tillstånd utlämnas förrän femtio år efter deras död.

vid punkten 2 i utskottets hemställan:

av hr *Reuterskiöld*, som ansett, att utskottet bort, oavsett vilket beslut fattas rörande prop. nr 107, avstyrka prop. nr 108 och därvid anföra följande:

»Utskottet, som visserligen delar departementschefens uttalande, att i kommunallagarna icke böra lämnas direkta föreskrifter om rätten att taga avskrift av däri omförmälda protokoll, kan dock icke anse det framlagda förslaget tillfredsställande.

I och för sig skulle ett bifall till förslaget innebära en åtminstone formell begränsning av sagda, hittills obeskurna rätt, som knappast kan anses motiverad. Men därjämte skulle, då bestämmelser av motsvarande innehåll icke föreslagits till införande vare sig i landstingslagen, som för närvarande saknar föreskrifter i dessa stycken, eller i den kommunalrättsliga delen av fattigvårdslagen och övriga därmed likartade författningar, lätt den föreställning väckas, att den olikformighet som härigenom uppstår och som får en annan innebörd, när det materiella begreppet 'offentliga handlingar' ersättes med det formella 'allmänna handlingar', också skulle innebära sakliga olikheter. Utskottet, som finner önskvärt, att alla de frågor, som beträffande kommunallagarna kunna erfordra en lösning i samband med detta nya begrepps lagfästande, upptagas till lösning i ett sammanhang och icke, såsom nu föreslagits, partiellt och successivt, har därför funnit sig böra för närvarande avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer sålunda,

att riksdagen måtte avslå proposition nr 108.»
